

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- SECȚIILE UNITE -

DECIZIA Nr. I

din 23 februarie 2004

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 404 din 06/05/2004

Sub președinția președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, Paul Florea, s-a luat în examinare recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la limitele învestirii instanței penale cu judecarea acțiunii civile, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele deucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite de un conducător auto.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Nicoleta Eucarie, care a susținut recursul în interesul legii în sensul în care a fost formulat.

C U R T E A, deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În aplicarea dispozițiilor art. 14 și următoarele din Codul de procedură penală, instanțele de judecată nu au un punct de vedere unitar, pronunțându-se în mod diferit cu privire la limitele învestirii instanței penale cu judecarea acțiunii civile, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele deucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite cu ocazia circulației pe drumurile

publice.

Astfel, unele instanțe au considerat că în astfel de cazuri acțiunea civilă alăturată celei penale poate fi admisă numai cu privire la pretențiile formulate pentru prejudiciile cauzate prin infracțiunea cu care a fost sesizată instanța, iar nu și pentru cele produse prin efectele secundare sau colaterale ale faptei, care nu au făcut obiectul unei încadrări juridice distincte cu caracter penal.

S-a apreciat că acest mod de a proceda se impune, deoarece acțiunea civilă nu poate exceda limitelor cu care este investită instanța prin acțiunea penală, cât timp ea este chemată să se pronunțe, sub aspect penal, numai cu privire la infracțiunea ce face obiectul trimiterii în judecată.

În fine, alte instanțe s-au pronunțat în sensul că instanța investită cu judecarea acțiunii penale în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele de ucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite cu ocazia circulației pe drumurile publice, este investită să judece acțiunea civilă, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, atât cu privire la pretențiile formulate în legătură cu decesul victimei sau cu vătămrile corporale suferite, cât și cu privire la pretențiile referitoare la bunurile distruse ori deteriorate ca urmare a aceleiași fapte.

Aceste din urmă instanțe au procedat corect.

Potrivit art. 14 alin. 1-3 din Codul de procedură penală, "acțiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente", ea "poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă", iar "repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile".

Din această ultimă dispoziție a textului de lege menționat rezultă că repararea pagubei produse prin infracțiune, în cadrul soluționării acțiunii civile alăturate celei penale, se face în conformitate cu prevederile din legea civilă.

Or, prin art. 998 din Codul civil, care constituie temeiul răspunderii civile delictuale, se prevede că "orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara".

Tot astfel, potrivit art. 999 din Codul civil, prin care este reglementată răspunderea civilă în caz de cvasidelicte, "omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa".

În raport cu aceste reglementări neechivoce, a căror aplicare nu este limitată prin vreo dispoziție a Codului de procedură penală referitoare la repararea pagubei în cadrul acțiunii civile alăturate celei penale, este evident că legiuitorul nu a urmărit să îngrădească în vreun fel posibilitatea persoanei vătămate, constituită parte civilă, de a obține o justă și integrală reparare a pagubei.

De aceea, prin limitarea obiectului acțiunii civile la daunele cauzate numai de efectele care sunt consecința la care se face referire neechivocă prin textul legii penale incriminator al faptei deduse judecării instanței penale, s-ar deturna însuși sensul și scopul unei astfel de acțiuni, care constă în asigurarea unei juste și integrale reparări a prejudiciului cauzat.

Imperativul bunei administrări a justiției, care impune exercitarea concomitentă a celor două acțiuni, nu poate permite fragmentarea pretențiilor civile în funcție de caracterul direct sau indirect al pagubelor produse, ca urmare a particularităților legăturii de cauzalitate dintre actul incriminat și efectele acestuia. O astfel de soluție ar contraveni însuși spiritului legii române aplicabile și reglementărilor art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, potrivit căreia orice persoană are dreptul la judecarea, în mod echitabil și într-un termen rezonabil, de către o instanță care să hotărască nu numai cu privire la temeinicia acuzației penale, ci și asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil.

În raport cu aceste cerințe, chiar dacă în art. 14 din Codul de procedură penală se are în vedere cazul tipic în care urmarea păgubitoare este unică și decurge, în întregul ei, din acțiunea sau inacțiunea ce constituie infracțiunea dedusă judecării, aceasta nu înseamnă că nu ar putea fi adoptată o altă soluție pentru unele situații cu urmări păgubitoare multiple, la care legea nu se referă în mod expres, cum sunt cele create prin accidente de circulație, când prin aceeași faptă, de conducere culpabilă a autovehiculului, sunt lezate, de regulă, atât integritatea corporală a victimei, cât și bunurile acesteia.

Cum în asemenea cazuri toate urmările păgubitoare decurg din aceeași faptă, unică, a inculpatului, deși aceasta constituie infracțiune numai în raport cu unul dintre efectele produse, cum ar fi moartea sau vătămarea integrității corporale a victimei, este rațional și echitabil ca toate pretențiile de despăgubiri să fie soluționate în cadrul acțiunii civile alăturate celei penale.

În astfel de situații este nu numai în interesul societății de a se înlăptui actul de justiție în mod complet și cât mai prompt posibil, dar și în interesul părților ca judecarea acțiunii civile să fie realizată, în întregul ei, în fața instanței penale.

Sub acest aspect, persoana vătămată este vădit interesată să fie despăgubită pentru întregul prejudiciu suferit, în cadrul aceluiași proces, de către instanța penală, unde acțiunea sa civilă poate fi soluționată în condiții de mai mare celeritate și cu garanții de administrare mai lesnicioasă și completă a probelor.

Tot astfel, posibilitățile de a administra mai lesnicios probele, ca și de a-și concentra apărările în fața și pe inculpat să fie interesat în soluționarea acțiunii civile și a celei penale în fața aceleiași instanțe.

Este de subliniat că prin soluționarea de către aceeași instanță a celor două acțiuni, determinate de săvârșirea aceleiași fapte, se asigură o mai promptă, temeinică și completă aflare a adevărului, prin aprecierea unitară a probelor, precum și evitarea pronunțării de hotărâri contradictorii.

Așa fiind, nu se poate considera că ar exista rațiuni ca prejudiciul unic suferit de victimă prin săvârșirea unei fapte penale, de asemenea, unică, să fie fragmentat, iar competența de soluționare a acțiunii civile să fie împărțită între două instanțe - penală și civilă - cu toate inconvenientele ce decurg din aceasta.

O atare concluzie se impune a fi acceptată nu numai în cazul faptelor de ucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă, săvârșite de conducători auto cu ocazia circulației pe drumurile publice, ci și în orice alte situații de comitere a unei fapte complexe, cu mai multe consecințe păgubitoare pentru aceeași victimă, cum ar fi în cazul infracțiunilor de omor intenționat și de

vătămare corporală intenționată, care au avut ca urmare și degradarea îmbrăcăminteii victimei, sau în cazul unei tâlhării prin săvârșirea căreia au fost degradate și unele bunuri ale persoanei vătămate, ce nu au fost sustrate.

În consecință, în temeiul art. 26 lit. b) din Legea Curții Supreme de Justiție nr. 56/1993, republicată, precum și al art. 4142 alin. 1 din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili, în aplicarea art. 14 din Codul de procedură penală și a art. 998 din Codul civil, că instanța penală investită cu judecarea acțiunii penale în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele de ucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite de un conducător auto, este investită să judece acțiunea civilă, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, atât cu privire la pretențiile formulate în legătură cu decesul victimei sau cu vătămrile corporale suferite, cât și cu privire la pretențiile referitoare la bunurile distruse ori deteriorate ca urmare a aceleiași fapte.

Totodată, față de prevederile art. 4142 alin. 2 din Codul de procedură penală, se va menționa că decizia este obligatorie.

PENTRU ACESTE MOTIVE În numele legii D E C I D E:

Admite recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 14 din Codul de procedură penală și ale art. 998 din Codul civil, stabilește că instanța penală investită cu judecarea acțiunii penale în cazul infracțiunilor cu efecte complexe, cum sunt cele de ucidere din culpă și de vătămare corporală din culpă săvârșite de un conducător auto, este investită să judece acțiunea civilă, alăturată celei penale prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă, atât cu privire la pretențiile formulate în legătură cu decesul victimei sau cu vătămrile corporale suferite, cât și cu privire la pretențiile referitoare la bunurile distruse ori deteriorate ca urmare a aceleiași fapte.

Obligatorie, potrivit art. 4142 alin. 2 din Codul de procedură penală.

DECIZIA Nr. I din 23 februarie 2004

Scris de Administrator
Joi, 05 Aprilie 2012 14:57 -

Pronunțată în ședință publică la data de 23 februarie 2004.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
PAUL FLOREA

Prim-magistrat-asistent,
Ioan Răileanu